

LEVINSEN & ABIES A/S

Slangerup, maj 2011

Arv og miljø ved frostskafer – opfordring til større vidensdeling

Vinteren har været både lang og med lave kuldegrader. Det begyndte med udbredt nattefrost over hele landet med temperaturer helt ned til 15 minusgrader allerede i uge 48. Det er ikke noget ønskescenarie hverken for planteskoler eller for juletræsproducenter. Om der er skader og i givet fald hvor store, vil vi få at vide, når knopbrydningen er overstået.

Vi ved, at miljøet i form af kulturens beliggenhed, arealets udformning, pasningsniveauet og lokalklimaet alle har betydning for frostfølsomheden. Vi ved, at proveniensen, det korte udtryk for planternes genetiske egenskaber, også har betydning i denne sammenhæng. Når temperaturen bevæger sig ned under minus 20 grader siger erfaringerne, at Ambrolauri og Borjomi provenienser har det svært med øget risiko for topskudsskader, medens provenienser af nordkaukasiske oprindelse har vist større frosttålsomhed. Erfaringerne understøttes af forskningsresultater, der også viser, at frostfølsomhedsegenskaber hos udgangsmaterialet (georgisk eller nordkaukasiske) genfindes i afkommet i danske provenienser, fx Borjomi-egenskaber hos Tversted og nordkaukasiske egenskaber hos Valløbevoksningerne.

I maj-juni 2010 kunne vi gøre skaderne op efter den strenge 2009-2010 vinter. Omfanget af skader i form af knop- og topskudsfejl varierede lige fra nogle få procent til det mere udbredte, hvor 10-20% træer havde knopfejl. Dog der var også eksempler på 70-80% med fejl. Skaderne var primært i de nyanlagte og de yngre kulturer, medens kulturer på 5-6 år og derover gik fri eller havde få problemer.

Proveniensen giver kun en del af forklaringen på sådanne skader, men vel at mærke den del man kan ændre på indenfor sin dyrkningslokalitet. Det ville derfor være meget værdifuldt, hvis der ved vurderingen af en skade på en kultur forelå præcise oplysninger – dvs. navnet på proveniensen og tilhørende B/C-nummer, der også indeholder oplysning om frøleverandøren – på de planter, der er plantet. Havde man i større omfang et sådant præcist kendskab til oprindelsen af plantematerialet i de enkelte kulturer, kunne man samle og videreformidle og dermed dele praksisnære erfaringer i et omfang, der reelt ikke er muligt i dag.

Vi opfordrer derfor juletræsproducenterne til øget opmærksomhed om oprindelse og dokumentation af de planter, der plantes ud. Fuldt styr på provenienserne giver samtidig en direkte mulighed for at afprøve forskellige provenienser i en kultur. Det øger bidraget til vidensdelingen af praksisnære erfaringer, og det ville række langt ud over frostproblemet.

Vi har som bekendt fokus på præcision i vore indsamlinger i Georgien og i Rusland. Det muliggør meget veldokumenterede proveniensangivelser. Vi vil derfor gerne stille os til rådighed i forbindelse med indsamling og videreformidling af sådanne praksisnære erfaringer med forskellige provenienser. Vi vil tage kontakt til forskellige aktører i branchen. Og vi hører meget gerne fra alle med interesse for projektet.

Ulrik Nyvold & Børge Klemmensen